

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben háshos hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 5.
 A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.
 Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

Magyar — nem keresztény politika. Várady Zsigmond a képviselőházban tett s általános megütközést okozott azon közbeszólást hogy ne keresztény, hanem magyar politikát csináljanak, a szabadkőművesek lapjában a Világ-ban folytatja. Kezdi avval, hogy ő igenis szabadkőműves és ismétli Nagyváradon rég ismert mentegetéseit, hogy az nem titkos társulat, nem árt a légynek sem. Majd azután fejtegeti, hogyan gondolja ő a nem keresztény politikát s közben ugyancsak oktatgatja pártjának kultuszminiszterét illetéknépen:
 »Minden miniszternek, tekintet nélkül valóságára, magyar politikát kell csinálnia. Legkiváltképp a közoktatásügy vezetőjének. Ne engedje üldözni a tudomány jelesét, mert a reakció szellemének áldozatok kellene. Két tudós közül nem a hozzá közelebb állót, hanem a nagyobb tudóst kell kineveznie. S nagyon kell vigyázni, hogy nagyobb tudósnak ne fogadjon el valakit olyanok állítására, akik szerint igaz tudomány, igaz művészet stb, csak az Egyházon vagy annak valamely harcoló szervezetén belül le-

hetséges. Magyar népoktatást kell csinálnia. A felekezeti oktatást csinálják a felekezetek: elég erősek hozzá? Magyar nemzeti politikát kell mindnyájunknak csinálnunk; a felekezeti politikát csinálják a felekezetek, ha már ilyen politikát okvetlenül kell csinálni valakinek. *Mi bízunk benne,* hogy a mai kormány minden tagja valóban szabadelvű és reformer leendő stb.
 Hisszük, hogy Zichy János gróf nem kér Várady Zsigmond tanácsából és ha mégis előállna velük, a pártkörben majd megmagyarázza neki, miért nem mentheti meg a tudomány nagy jelesét. — Marczali urat, — miért tartja nagyobb tudósnak Nekamot, mint Marschalkót stb. Jellemző különben, hogy ilyen egység dühöng a kormánypártban s ilyen fegyelem, hogy a párt ujonc tagja már szemrehányó nyilatkozatokat tesz a miniszternek. Remélhetőleg azonban Zichy miniszter nem nagyon fog megjegyezni Várady szemrehányásától.

A szocialisták és a kormány.

(P. Á.) A szocialisták a kormányelnökhöz küldöttséget menesztettek, melynek útján előterjesztették mindama kérésüket és panaszukat, melyek hosszú idők alatt felgyülemlettek s amelyeknek orvoslását mind-mind a kormánytól s azok közegeitől várják.
 Felpanaszolták, hogy alapszabályaikat nem akarják abban a formában, ahogyan azt ők a belügyminiszteriumnak felterjesztették, megerősíteni, hanem különféle módosításokat óhajtanak. Ez eljárás, szerintük sérti az egyesülési jog szabadságát, mert beavatkozik az egyesek társulási életébe, mikor nem engedi, hogy az egyik társadalmi osztály, a másik, sőt valamennyi ellen nyíltan szervezkedjék. Nem engedi a harcot, a háborút hirdetni az egész társadalmi rend ellen, hanem azt az »igazságtalanságot« kívánja, hogy a szocialisták is épen úgy térjenek a bő-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A bilincsek.

— Adrien Vély. —

A poros, göröngyös uton, ólmos napfény alatt egy kis csapat haladt tova. Két csendőr között lustán, nehézkesen, megadással lépkedett bilincsekbe vert kezekkel Laglope. Nem divatos, régimódi, ócska, kulcsra járó bilincsek voltak azok.
 Nem ellenkezett Laglope, mikor elfogták, nem bocsátkozott meddő küzdelembe, engedelmesen azonnal odatartotta kezeit, hogy rátegyék a láncocskával összekötött dupla karkötőt. A csendőrök méltányolták is szelidségét és jól hántak vele. A mint utközben egy facsoporthoz értek, így szólt Maréchal, az egyik csendőr:
 — Árnýékos helyecske. Jó lenne lepihenni.
 — Nem rossz gondolat — hagyta helyben Croquemielle.
 Leültek egy lejtős domboldalra, maguk közé véve Laglopeot, leverték a sapkájukat és némán törölgették izzadt homlokukat. A távolban egy torony látszott. Maréchal kezdte el a beszélgetést, kinyújtott karral a torony felé mutatva:
 — Belgia!
 — Lehetséges? — kérdezte Croquemielle.

— A mint látod! — felelte Maréchal. Majd hozzátette:
 — Nem közönséges dolog a természeti Titokzatos! — vélte Croquemielle.
 — Titokzatos és nem közönséges — mondta Maréchal. — Az ember átmege az országuton, egy dűlön és más országban van. Miért? Nem tudni. A föld, a mezők, a fák, az ég, a templomtornyok mind ugyanolyanok és mégis más-hol van az ember. Semmi sem árulja el: »Itt itthon vagy«. »Ott már a szomszédnál.«
 — Bocsnát, — vetette közbe szelideu Laglope — hát a határkölap?
 — Nagyszerül! Egyedül te jöttél rá! — kiálto t jókedvűen Croquemielle.
 — Ugyan ha előbb jöttél volna rá, okosabban tetted volna — jegyezte meg Maréchal.
 — El se foghattunk volna ott a szomszédnál.
 A két csendőr hangos habotába tört ki. Laglope udvariasságból szintén nevetni kezdett. De Maréchal felelt:
 — Ebből nem élünk meg... Még hosszú ut van hátra... Előre.
 — Jó, de előbb rágyujtok — felelt Croquemielle, szintén felkelve, odanyujtva Maréchalnak egy csomó dohányt és cigaretta-papírost. Ez veti belőle, aztán visszaadta. Laglope így szólt hozzájuk:
 — Nem szép, hogy mondom, de magam is szívesen sodornék egyet.
 — Egy jegyc is csak olyan ember, mint a többi — mondta Croquemielle, s odaadta neki a dohányt s a papírost.

— Csempészett dohány — jegyezte meg Laglope.
 — Persze — mondta Maréchal. — A határon mindenki ezt szítja. A felébe se kerül. — Méltóztatik tüzet parancsolni, fogoly ur?
 És odanyujtotta égő cigarettáját. Laglope lehajolt, hogy rágyujtson, s fejével olyat lökött Maréchal mellébe, hogy az hanyatt esett, s mielőtt még Croquemielle tudatára ébredt volna annak, hogy mi történik, pár ugrással előre sietett, majd megtordult és megállt.
 Felocsudva meglepetéséből, Croquemielle felsegítette Maréchal, majd mindketten a szökvény után iramodtak. Ez viszont oly határozott mozdulattal állította meg őket, hogy szótlanul önkénytelenül is helyükön maradtak.
 Kemény hangon így szólt hozzájuk:
 — Ügyelni kell kissé, a szomszédhoz mégsem lehet így berontani.
 A két csendőr szinte kővé meredt Laglope és ő között ott állt egy cölöp, rajta e felírás: »Határ.«
 — Átkozott história! — ordította Croquemielle.
 — Belgium — szólt Laglope a toronyra mutatva. Majd így folytatta: — Nagyon köszönöm a cigarettát. Ajánlom magamat. — És összeláncolt kezeivel megpróbálta leemelni sapkáját.
 — A fenébe is! — sugta Maréchal Croquemiellének. — Még a bilincseket is magával viszi!
 — Jól nézünk ki! — sóhajtott Croquemielle.

Főtisztelendő Papság figyelmébe!
 31
 - Uj női- és férfi-cipész üzlet! -

Paróczay Mátyás
 NAGYVÁRAD,
 Rákóczi-ut és Nagy Sándor-utca sarkán
 (Czillér mellett.)

rükben s maradjanak békén, mint a többi, nem szocialista, de adót fizető polgárság.

Hát ez bizony nagy «igazságtalanság» a hatóságoktól. A belügyminiszterium illető szakosztályának referensét, aki azt merete javasolni, hogy ezeket az alapszabályokat, módosítás nélkül megerősíteni nem lehet az elvtársak kívánsága szerint, egyenesen nyugdíjba kellene küldeni, de még akkor is előbb megfosztandó lenne nyugdíjigényjogosultságától. Hogy is gondolhat arra, hogy törvényekkel, jogokkal szabályozott államban, eltiltsanak egy rendet attól, hogy osztályharcra, minden ellen való háborúságra szervezkedjék s ezt nyílt alapszabályokban meg is erősítse.

A miniszterelnök válaszában kijelentette, hogy sérelmeiket alapos vizsgálat alá veszi, de már előre is kijelentheti, hogy semmiféle néposztályt, a többiek rovására, sőt jogai ellenében nem támogathat. Nem támogathatja tehát a szocialistákat a többi társadalmi rend ellenében hirdett háborus akciójukban, sőt, mindenki jogának épségben tartása mellett, a közrend s államhatalom békéjének megővéseért minden tőle telhető eszközt felhasznál s ténykedését előre be is jelenti.

A szocialisták, kik ez új kormánytól, úgy látszik, valamelyes Kristóffy-ígérte kedvezményeket vártak, természetesen hosszú orral távoztak a miniszter residents válasza után s ezek után lemondanak azokról a fényeseknek szőtt álmokról, melyeket a választási küzdelmek alatt elhangzott beszédek folyamánként, az ő országuk eljövételéről álmodoztak.

Szinte érthetetlen, hogy alapjában véve mégis intelligens emberek olyan kívánságokat támasztanak a kormánnyal szemben, amely kívánságok a közrend

elleni tendenciájuknál fogva, már magukban sem engedélyezhetők s hogy kellemetlen nekik az a természetes felelet, mely semmi szín alatt másképen nem alakulhatott ki.

Mindenesetre a miniszterelnök válaszából meggyőződést merithettek, hogy Magyarországon még mindig nem érkezett el az az általuk várva-várt időszak, amikor a szocialista tanok, ez országra nem is alkalmazható paragrafusai életbe léptethetők s elteszik mindazt a sok keservet, haragot és bosszút szomjazó megtorlást, amivel a régi rend s államhatalom intézkedései lelkükben fakasztottak egy, egy »jobb« korszakra, amikor majd a Kristóffy-féle államférfiak kerülnek az államhatalom élére s ők intézik annak a 20 millió embernek a sorsát, kik a hármasként és négy folyó honát lakják és pedig úgy, ahogy az az alig százezer szocialista kívánja.

Addig azonban a régi s bevált rend szerint kormányozzák ezt az országot azon a törvények és intézkedések mellett, amelyek immár ezer esztendő óta kormányozzák hazánkat.

Akinek pedig ez a rend s ezek a törvények nem tetszenek, azoknak jogukban áll az »emberi jogok« alapján más, jobb alapokra fektetett s a szocializmusnak inkább kedvező országokat boldogítani. Senki sem fogja tartóztatni őket.

A főrendiház ülése. A főrendiház a jövő hét első napjaiban, hétfőn vagy kedden tart ülést, a szerint, hogy a képviselőház milyen tempóban végez a napirenden levő törvényjavaslatokkal. Ez idő szerint úgy tervezik, hogy ha a képviselőház még e héten végez az összes javaslatokkal, akkor a főrendiház egy ülést tart s egy ülésen végez az összes javaslatokkal. Ha azonban a Ház nem végezné el az összes törvényjavaslatokat a folyó

hét végére, akkor hétfőn lesz egy ülés, a melyen a Ház által már megszavazott javaslatok és pedig az indennitás és az ujoncjavaslatok lesznek napirendre tűzve. A kormánynak ugyanis az ujoncjavaslat a leg sürgetőbb, mert ennek elfogadásától és szentesítésétől függ a sorozás megkezdése.

A miniszterelnök nyaralása. Kuen-Héderváry Károly miniszterelnök a képviselőház ülésének bezárása után 2—3 napig marad Budapesten. Onnan hazamegy Hédervárra s augusztus második felében Osztenébe utazik pár hétre.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, jul. 27.

Féltizeggyre jár az óra, mikor végre sikerült annyi képviselőt összeverbuválni, hogy **Berzeviczy** Albert elnök megnyithatja az ülést.

A múlt ülés jegyzőkönyvét hitelesítik először. Elnök bemutatja Láng Lajos levelét, melyben jelenti, hogy két mandátuma közül a debrecenit tartja meg és a verseciről lemond. Felolvassák az interpellációs könyvet. Az interpellációkra az elnök javaslatára félkettőkor térnek át.

Következik a napirend szerint az indennitási javaslat harmadszori felolvasása. Eszrevétel nem lévén, elnök a törvényjavaslatot harmadszori olvasásban is elfogadottnak jelenti ki, és további megvitatás céljából átteszi a főrendi házhoz.

Ez után

az ujoncjavaslatok

folytatólagos tárgyalására térnek át, amelyhez **Haller** István (néppárti) szól elsőnek. Az ujoncjavaslatot, tekintettel arra a nagy szocialis érdekre, amely a sorozás megejtéséhez fűződik, pártja nevében elfogadja. (Eljenzés a jobboldalon). Kívánja azonban a kaszárnyákban a mezőgazdasági oktatás rendszeresítését. Erre az üdvös célra éppen a kaszárnyában töltött idő a legalkalmasabb, amikor a katona fegyve-

— Várj csak! — szolt Maréchal. És hangosan így szolt Laglophehoz: — Az a szerény véleményem, hogy ezekkel a csinos ékszerekkel a maucsaidon nem fogsz messzire jutni.

— És te, — felelt Laglope — ugyan messzire messzire menni nélkülök?

— Annyi szent, hogy a legelső belga csendőr letartóztat.

— Az még nem olyan biztos, drágám. Es ha úgy is lesz, hát akkor bezárnak. A két rosz közül mégis ezt választom inkább. Hátha mégis kimászom a csávából... De benneteket, szegény barátaim, szivemből sajnállak. A ti helyzetetek igazán kétségbeejtő.

— Engedje meg... — mordult fel hangosan Croquemielle.

— Mindent megengedek, az avosom, még azt is, hogy a bilincsek nélkül jelenkezz a parancsnokságnál. Laglope nélkül hazatérni, az nem nagy baj. Egyszeruen azt mondanád, hogy képtelen voltál ráakadni. De ha a bilincsek nélkül fogsz hazatérni, az annyit jelent, hogy megtalálád Laglopeot, el is fogtad, le is bilincselted, de oly mulya voltál, hogy kiszabadult kardmaid közül, és magával vitte a parancsnokság bilincseit. Kétségbeejtő még a legenyhébb kifejezés, a mit használhatok.

— Hát jó, úgy van — mondta Maréchal.

— Hiába csüröm csavarom, be kell vallani...

— De édeseim, én sem ragaszkodom olyan túlságosan ezekhez a bilincsekhez — szolt engedékenyen Laglope. — Ha örömet szerzek velek... —

— Visszaadnád?

— Hogyne! De az ördögbe is... egye-

dül nem tudok megszabadulni tőlük. Pedig gyerekkéntek volna... Erősek ezek a vacakok! Kénytelen leszek megtartani őket.

— Talán lehetséges volna... — kezdte Maréchal, de nem merete folytatni.

— Mi az? — kérdezte Laglope.

— Talán lehetséges volna megszabadítani tőlük téged?

— De hogyan? Nincs kulcsom!

— Van nekünk.

Laglope elnevette magát.

— Mondd csak, szivem, azt hiszed, meg vagyok bolondulva?

— Nem tréfálunk! — mondta szigoruan Maréchal.

— Komolyan beszélünk — szolt szelideben Croquemielle.

— Tán látogatást szándékoztok nálam tenni itt Belgiában, hogy ismét tulajdonotok birtokába juthassatok?

— Azt nem tehetjük! — jelentette ki Maréchal.

— Tán szivesebben látnátok, ha én jönnék hozzátok látogatónba Franciaországba?

— Teremtucscse!

— A vesembe láttok?

— Nem bizol bennünk?

— Azt nem mondhatom. De gyanakvó természetű vagyok.

— Mondanék valamit — szolt Croquemielle. — Te ide jössz a határcölöpig... Ányujt d a karjaidat hozzánk Franciaországba.

— Nem rossz — gondolkozott Laglope. — De attól félek, ha egyszer Franciaországban

lesznek a kezeim, a lábaim sem sokáig maradnak Belgiában. Hagyjuk az egészséget. Jó napot kívánok.

És távozni készült.

— Laglope! — kiáltotta egyszerre a két csendőr.

Laglope megállt.

— Sohasem mertem volna ajánlani...

— Mit?

— Hogy ide dobjátok a kulcsot.

— Na jól Igen... nem bánom... Miután másképp nem segíthetünk magunkon. De visszaadod mindenestül?

— Mi az ördögöt csinálnék velük. Nincs szükségem rájuk. Számotokra azonban még hasznosak lehetnek ezek a szerszámok. Nem lehessen tudni.

A kulcs lábai elé hullott, mielőtt még befejezte volna mondókáját. Mintha magától repült volna oda.

— Siess! várok... Várunk — mondta keményen Maréchal.

A bilincsek és a kulcs visszaérkeztek a légi uton.

Maréchal felemelte azokat és a nélkül, hogy visszafordultak volna, utnak eredtek. Egy darabig némán haladtak előre, míg végre az emberseges Croquemielle hirtelen megszólalt:

— Nem kéne határnak lenni két nép országa közt.

— Ha nem volna határ, — vetette közbe találóan Maréchal — nem volna csendőr sem.

lem alatt állván, könnyebben kényszeríthető a tanulásra. A mezőgazdasági oktatás külföldön már több helyen rendszeresítve van. Követeli a kétéves katonai szolgálat behozatalát. Több szocialis intézkedést sürget a hadseregben.

Hazai Samu honvédelmi miniszter: Az ellenzéki szónokok azért nem fogadják el az ujoncjavaslatokat, mert az önálló magyar hadsereget féltik. A honvédség magyarságát pedig nem kell félteni semmitől, éppen úgy mint a szervezetet, amely olyan, hogy az európai conciben megállja a helyét. (Ugy van!) Kéri, hogy a katonai, illetve a honvédelmi kérdéseket ne tekintsék politikai kérdéseknek. Az ujoncok megajánlását szeretik sokan nép és pénzállozatnak nevezni. Ez nem áll, mert az az áldozattal, amit a hadsereg hoz az ország javáért akkor, ha majd elkövetkezik az a pillanat, arányban sem áll az, amit mi hozunk most a hadseregért. (Ugy van! — a munkapárton).

Számadatokkal bizonyítja, hogy Magyarország, viszonylagosan a többi külföldi államokhoz, mennyivel kevesebbet költ a hadseregére, különösen pedig a hadtengerészetére. Ebben van a magyarázata annak, hogy a külföld hadseregei sokkal fejlettebbek a miénkénél. A nagy békeidőszak előnyeit fejtegeti ezután a miniszter. Egyik legfőbb előnye a nagy békeidőszaknak a mozgósításnál mutatkozik, amikor rövid idő alatt kész hadsereget lehet előállítani. A honvédség nagy fogyatkozása, hogy nincsen tüzérsége. Sürgeti a honvéd tüzérség felállítását. Ezután a kétéves katonai szolgálatra tér át. A kétéves katonai szolgálatot katonai szempontból üdvösnek tartja a gyalogságnak, ellenben a lovasságot és a felállítandó tüzérséget ennyi idő alatt kiképezni lehetetlenség. A katonaságot harmoniába kell hozni az ország lakosságának egyéb tényezőivel és így népszerűsíteni kell a hadsereget, mert a háború sorsát nemcsak a nyers erő, de az egyetértés a nemzet politikai érettsége, és kulturális fejlettsége dönti el. (Eljenzés és taps minden oldalról). Kijelenti, hogy a katonai kérdések tekintetében a 1909-iki kilences bizottság programján állanak. Kéri az ujoncjavaslatok elfogadását. (Helyeslés.)

Apponyi Albert gróf: Reflektál Hazai beszédére és elismeréssel honorálja a miniszter azon kijelentését, hogy a háború sorsára nemcsak a nyers erő van befolyással, hanem azok a szellemi fegyverek is, amiért béke idején küzdünk. A véderőre hozott áldozatok túltengéséről nálunk nem lehet beszélni. Honnan van az, hogy a külföldi államok emelik folyton a hadügyi költségeket, nálunk pedig minden kis hadügyi kiadás politikai viharokat okoz. Talán nálunk kisebb a hazaszeretet? Nem! Hanem a mi hadügyi intézményeink tele vannak ellenségekkel, amelyek a hadsereget antipatikussá teszik és utját állják a hadügyi költségek akadálytalan megszavazásának. Ahogy a kilences bizottság programjának a megvalósítását, de a véderőreform keretén belül kéri a kormányt, küszöbölje ki a hadseregből mindazokat az ellenségeket, amelyek akadályozzák a hadsereg fejlődését. Nem fogadja el a javaslatot. (Eljenzés a baloldalon).

Szavazás.

Elnök: Szólásra senki sincs följegyezve, kíván valaki szólni? Az előadó ur nem kíván szólni. Szó illeti Bakonyi Samu képviselő urat is.

Bakonyi Samu: Gróf Apponyi Albert gyönyörű beszéde után eláll a szótól. (Zajos helyeslés.)

Felkiáltások balról: Eljen Apponyi! (Taps.)

Elnök: Fölteszi a kérdést. A ház a javaslatot Bakonyi indítványával szemben általános szavazással elfogadja. Következik a részletes tárgyalás.

A 2. § nál báró Solymossy Ödön előadó a sorozás időpontjára stiláris módosítást ajánl.

A ház részleteiben is elfogadja mindkét ujoncjavaslatot és a hozzáfűzött jelentéseket.

Ezután az elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

Még a szünet kihirdetése előtt a függetlenségi pártiak, úgy a Kossuth- mint a Justh-pártiak, az utóbbiak felszólítására kivonultak a folyosóra és Apponyit, mikor kilépett a folyosóra, lelkesen percekig tartó nagy óvációkkal ünnepelték.

Szünet után:

Náway Lajos foglalta el az elnöki széket. Következett

a román kereskedelmi szerződés tárgyalása.

Pap Géza előadó a közgazdasági bizottság üveben néhány szóval elfogadásra ajánlják a törvényjavaslatot. Az ellenzék részéről elsőnek

gróf **Károlyi Mihály** (pártonkívüli függetlenségi) szólalt fel.

Ezután áttértek az interpellációkra. Elsőnek **Lovassy Márton** interpellált a zempléni főispán ügyében. Interpellációjában kérdést intéz az iránt, hogy van-e tudomása a belügyminiszternek arról miszerint a főispán viselkedésével felforgatja az egész vármegye nyugalalmát.

Nagy Sándor. Gyáva fráter.

Nagy Iárma támadt.

Felkiáltások: Kire érti azt?

Nagy Sándor: Kortvay Aladár főszolgabíróra.

Végül **László István** az oklevél nélküli tanítók ügyében interpellál, melyre a vallás- és közoktatásügyi miniszter megnyugtató választ ad. Az ülés fél 3 órakor ért véget.

Az ugrai választás.

Bölony József képviselő.

A vármegye minden kerülete be van töltve. Eltekintve a petícióktól minden van minden mandátum. Az utolsó választás, mely Tisza István lemondása folytán vált szükségessé, tegnap zajlott le az ugrai kerületben. Amint előre meg lehetett állapítani, a választás csaknem egyhangú volt. A választásra minden intézkedést megtettek, nehogy esetleg valami kellemetlenség zavarja meg.

A közönség két század csendőr ügyelt fel. A csendőröknek az egész választás alatt semmiféle teendője nem akadt, oly pedáns rendben és csendben folyt le a felvonulás, szavazás és szétosztás. Bölony József munkapárti jelölt támogatására Ugrára utazott Tisza István is, azonban neki sem akadt semmi tennivalója, mert Bölony megválasztása előre látható volt.

A felvonulás reggel fél nyolc órakor kezdődött az ugrai mezőkön felállított sátorhoz. Nyolc órakor minden zavar nélkül kezdetét vette a szavazás. Bölony József munkapártival szemben Podhraczk Rezső Justh-pártit ajánlották. A szavazás gyors tempóban folyt le a Bölony pártiak tömegesen vonultak az urnához, míg Podhraczk szavazói egyenként szálíngóztak.

Délre a Podhraczk párt teljesen kimerült, míg Bölony szavazói még százával várták, hogy levéckolhassanak. Bölony állandóan óriási többséggel vezetett. Délután négy órára tüzte ki Kesz helyi Zoltán a zárórát.

A szavazás eredménye a záróra végén a következő volt:

Bölony József 1485

Podhraczk Rezső 66

Igy Bölony Józsefet az ugrai kerület képviselőjének jelentették ki.

A választás után nagy bankett volt, melyen a Bölony-párti vezető férfiak jelentek meg.

Husz huszár szökése.

Az őrmester brutálitásaért hagyták el az ezredet.

Husz huszár — valamennyien szabocs- és szatmármegyei magyar fiúk — nem tudta tovább tűrni azt a brutálitást, amellyel őrmesterük illetve őket s megszöktek a nyíregyházi 15. huszárezredtől. Nem a katonaeletet unták meg, nem a szolgálat elől akartak megszökni, hanem nem tudták kiállani, hogy úgy bánjanak velük.

Dubovits László nevű őrmesterüket vándolják azzal, hogy embertelensége nem ismert határt. Hiába végezték kötelességüket a leglelkiesmeretesebb pontossággal, Dubovits Lászlónak — mint beszélnek — nem volt hozzájuk egy jó szava, hanem mindig szidta, átkozta őket.

Próbáltak e miatt felebbvalóknál keresni orvoslást, de meghallgatásra nem találtak. Sőt, mert panasza mertek menni, még keservebb lett a sorsuk s sok szenvedéssel fizették meg ezt a bátorságukat.

Végre is husz huszár — tizenhét közlegény és két altiszt — hosszas tanácskozás után arra a megállapodásra jutott, hogy felállítják magukat társaikért s megszöknének a kaszárnyából. Százdékukat hétfőn este hajtották végre.

Tömegesen indultak utra, katonaruhában oldalifegyver nélkül, a tarlókon keresztül megszakítás nélkül menetelve, eljutottak *Hajdudorogra*. A mint azonban megérkeztek, rögtön jelentkeztek a csendőrségnél, amely aztán beosztotta őket *Debrecenbe* s ott átadta a 7-ik huszárezred parancsokságának. A huszárok azt adták elő, hogy csupán azért hagyták el a kaszárnyát, hogy ügyükben vizsgálatot indítsanak meg. Remélik, hogy ilyenformán majd kiderül az igazságuk s ezért készek a büntetést elszenvedni.

Kevesebb volt a sztrájk.

Mint minden esztendőben, a kereskedelemügyi miniszter ez idén is kiadta a sztrájkokról és kizárásokról szóló évi statisztikát. A miniszter most az 1908. évről számol be.

Ebben az esztendőben Magyarországon 208 sztrájk, (1907 ben 431) és 20 kizárás (36). A sztrájkok által érintett telepek száma 1282, a kizárások által érintett szám 498 volt. A sztrájkokban résztvevő munkások száma 20125, (1907 ben 37.796), a kizárásokban 4333 (5955) volt.

Igen érdekes megjegyzéseket tesz ezekre a munkás viszályokra a miniszterium.

— Ha az elmúlt évben lefolyt sztrájkokat nagy általánosságban vesszük szemügyre, — mondja többek közt — mindenekelőtt a munkásmozgalmak észrevehető hanyatlásáról számolhatunk be. Ezen kifejezett tünet arra mutat, hogy a sztrájkoknak és kísérő körülményeiknek visszaesése a magyarországi sztrájkok történetében okozati összefüggésben áll az ipari munkások helyzetének határozott javulásával.

Tagadhatlan ugyanis, hogy az ipari munkabérek az utóbbi években lényegesen emelkedtek s egyidejűleg az üzemekben szokásos munkaidő is megrövidült és a munkások számos más kívánalma is megkezdődött mérvben teljesült. Ennek következtében pedig, hogy a munkások az utolsó években részint munkásharcok, részint egyezkedések folytán ily sokat elértek, szükségleteik nyomása többé nem volt akkora, hogy meggondolatlan, kockázatos har-

cokban oly követeléseket támmasszanak, melyek megvalósítása másfelől a munkaadók teljesítési képességébe ütközhetik. (Ez nyilvánvaló elismerése annak, hogy a sztrájkokat mégsem a lelketlen igaztók csinálják.)

»Nem szabad elfelejtenünk arról sem, hogy a munkaadókat elsősorban 1905-ben tömegesen fellépő sztrájkmozgalom meglehetősen készületlenül találta, de már a rákövetkező évben a felszaporodott sztrájkokra tömeges kizárásokkal feleltek. A munkaadóknak következetes harcias modora természetesen visszahatott a munkásság gondolkodására is, mely ezután több körülményekkel lépett harcra, nehogy áldozatok árán is kudarcnak tegye ki magát. Végül a sztrájkok visszatejéződésénél nem kevésbé esik latba, hogy a munkaviszálók túlzott követeléseikkel nem egy esetben az üzemek versenyképességét is veszélyeztették s így a munkaadók ilyen szertelen követeléseknek még szervezkedés nélkül sem engedhettek volna.

»Ezen három egymásba kapcsolódó ok azután, az 1905. és 1906. években még igen heves sztrájkmozgalmat erősen megcsappantotta.

»Az utóbbi évek munkásmozgalmi általános képének megrajzolásához még egy jellegzetes körülményt kell hozzáadnunk. Azon esetben tudniillik, amikor a munkások csak nagy meggondolás után, tehát ritkábban szánják el magukat a munka abbahagyására, egyúttal makacsabbul tartanak ki követeléseik mellett.

UJDONSÁGOK.

Iskolát kell építeni mindenáron.

Nincs pardon.

Most, hogy rájöttek arra a szomorú kulturális állapotra, mely Biharmegye legnagyobb részét oly nagy sötétségben tartja, minden elnézés nélkül a legnagyobb eréllyel fogtak hozzá az iskolák építéséhez. A közigazgatási bizottság nem ismer pardonot és a miniszter mindenben támogatja. Így legújabbán a miniszter *Szelistye Száldobágy*, község képviselő testületét kényszerítette a közigazgatási bizottság határozata alapján, hogy községi iskolát állítsanak fel.

A miniszter még idő haladékot sem ad a községnek és kötelezi, hogy ha addig még új iskolát tudnak építeni, iskolai helységről alkalmas bérlet útján is gondoskodjanak. Tekintettel pedig arra, hogy a község anyagi helyzete túlságosan igénybe lesz véve az iskola létesítésével, a miniszter a tanító fizetéséhez tekintélyes állami támogatást helyezett ki látásba, csak hogy az iskola minél előbb felépüljön.

Ugyanígyen színezetű a magyarhomorogi iskola ügy. Ott jelenleg egy 80 tanuló befogadására alkalmas református iskola van. A községben pedig 160 tanköteles gyermek van.

Az iskola fentartó hatóság a református iskolát egyáltalán nem hajlandó fejleszteni s erre semmiféle anyagi áldozatot nem akar hozni. A tanító viszont hallani sem akar róla, hogy az ő tanítása alá 180 gyermeket zsufoljanak, holott ő 80 gyermekes iskolához nevezett ki.

A község pedig nem akar iskolát építeni. A közigazgatási bizottság most kötelezte a községet, hogy a községi iskola felállításáról azonnal gondoskodják s a szükséges terveket záros határidő alatt terjessze be. Az iskola felállítása ügyében a közigazgatási bizottság még csak kitolási határidőt sem adott.

Ha ilyen szigorral fog haladni tovább az iskolák ügye a megyében, úgy remélhető, hogy lesz Biharban elegendő iskola, de hogy a nép, hogy fogja ezt megfizetni, azt el sem lehet képzelni.

* **Személyi hírek.** *Darvassy* Lajos városi tanácsos szabadságidejét megszakitotta s hivatalát elfoglalta. — Dr *Thury* László városi főügyész ma megkezdi szabadságát s távollétében dr *Dóri* István városi tiszti ügyész vette át városi ügyészi hivatal vezetését.

* **A főispán itthon.** Hlatky Endre, Nagyváradi város főispánja a kisküküllőmegyei Sövényfalváról, hol családja körében néhány napig tartózkodott, tegnap Nagyváradra hazaérkezett.

* **Magyarok salzburgi Mária-kongresszuson.** *Salzburgban* nemrég lefolyt nemzetközi Mária-kongresszusról, melyen a magyarok igen nagy szerepet játszottak, a következőket jelentik a Katholikus Tudósítónak: A magyar püspöki kar igen szépen képviseltette magát a kongresszuson. A megjelent három püspök mindegyike élénk részt vett a tanácskozásokban, különösen a magyar szakosztály tárgyalásain. A nyilvános üléseken is többször felszóltak úgy *Majláth*, mint *Fischer-Colbric Kohl* püspökök. Dr *Kohl* Medárd püspök szerdán, 20-án este a Mária-szobor előtt tartott hódoló ünnepségnél nagy beszédet mondott s innét Innsbruckba indult, hol ezüstmiséjét tartotta. A magyar püspöki karnak ezenkívül számos tagja képviselőjét küldötte el az ünnepségekre, továbbá leelőben vagy táviratban fejezték ki a kongresszus tanácskosáshoz való hozzájárulásukat: *Radu* Demeter nagyváradi görög szerzetás, gróf *Zichy* Gyula pécsi, *Csernoch* János csanádi, *Hosszu* Vazul lugosi görög szerzetás püspökök, *Fetser* Antal nagyváradi káptalani helynök és *Rajner* Lajos esztergomi érseki helynök.

* **Ülések a városházán.** Ma, csütörtökön, július 28-án délután 4 órakor a Bottó-féle főiskola felügyelő-bizottsága ülést tart s megállapítja a főiskola ideiglenes megnyitásának módjait. — Holnap, pénteken délután 5 órakor pedig Nagyváradi város nyugdíjbizottsága tart ülést.

* **A repülőverseny ügye.** Nagyváradi város tanácsát tegnap ismét a repülőverseny kérdése foglalkoztatta. A városi tanács tudvalevőleg úgy a kolozsvári máv. menetjegyirodának, valamint a Lipscher párisi impresszáriónak repülőverseny tartására adott engedélyt visszavonta, az illetők azonban ebbe nem akarnak belenyugodni. A városi tanács tegnap a két kérvényt külön választotta s hivatközlésével a belügyminiszter azon rendeletére, amely szerint a cirkuszok, táncestélyek, orfeum előadások és más látványosságok engedélyezése a rendőrkapitány hatáskörébe tartozik, a repülőversenyek engedélyezése iránt beadott kérvényeket áttette a főkapitánysághoz, hogy saját hatáskörében intézze el. Ezen határozatról a kérvényezőket értesítette. Az egész huzavonóból az látszik, hogy a kérvényezők szándéka nem komoly s nem lesz Nagyváradon repülőverseny. Azért talán csak leszünk valahogy.

* **A vágóhid terveit jóváhagyta a miniszter.** A földmivelésügyi minisztertől fontos leirat érkezett tegnap Nagyváradi városához. A miniszter értesíti a város közönségét, hogy az új közvágóhid terveit általánosságban megfelelők s azt jóváhagyja. A részletekben azonban több észrevételt tesz a miniszter. Így azt javasolja, hogy a sertés-istálló ne építtessék a vágócsarnokhoz. A sertés-istálló helyett sertésszállást építsenek, mert a nyári melegben zárt istállóban a sertések könnyen megfulnak. Módosításokat ajánl még a bélmosóknál, a hűtőknél, a vágócsarnok padozatánál, továbbá

az üzem javítása és olcsóbbá tételére vonatkozólag. Most már a terveket a miniszter által kívánt módosításokhoz képest át kell alakítani s mi sem áll utjában, hogy megkezdjék az új vágóhid építését, ha ugyan lesz reá pénz és a vágóhidra vonatkozó szabályzatot és tarifát is jóváhagyja a miniszter.

* **Elemi iskola az Apolló épületben.** Nagyváradi város polgári leányiskolájánál évről-évre szaporodnak a növendékek olyan arányban, hogy a most következő tanévben párhuzamos osztályokat kell felállítani. A régi városházában azonban e célra nincsen helyiség, mert az épület egy részét az elemi leányiskola foglalja el. A városi tanács meghányta-vetette a kérdést, hogy az új polgári leányiskola felépítéséig miként lehetne legkevesebb költséggel megoldani a parallelosztályok felállítását. Tegnap abban állapodott meg a tanács, hogy az elemi leányiskolát kitelepíti a régi városházából s így lesz elég helyiség a polgári iskola parallel osztályainak. Az elemi leányiskola részére pedig átalakítják az Apolló épület déli részét. Az átalakítás összesen 935 koronába kerül.

* **Egy anya halála.** Tamás Pálné szegény napszámos asszony volt és küzdve szegénységgel, tüdővésszel, téglákat hordott épülő palotákhoz. De az asszony ezenkívül még több gyermek anyja is volt és f. hé 24 éne is egy leánygyermeknek adott életet a bába kezezdében. Anyai szíve azonban nyugtalanodott otthon maradt porontyaiért és azért, orvosi tilalom ellenére, már három nap mulva eltávozott az intézetből. Férjével kocsihoz ült és egyenesen a gyermekmenhelyhez hajtatott. Hogy átadja csecsemőjét gondozásra. Mig azonban a férj a csecsemővel bennjár, ezalatt az asszony a kocsiiban meghalt. Az orvosrendőri szemle megállapította, hogy az asszony halálát előrehaladott tüdővész okozta.

* **Iparosifjak a nyári szinkörben.** Megirtuk a múltkor, hogy a nagyváradi ipar-területi ifjuság önképzőkörre beadványt intézett a városi tanácshoz, a téli színháznak egy este való átengedése iránt. A városi tanács tegnap foglalkozott a kérelemmel és azt, a téli színház átalakítási munkálataira való tekintettel, megtagadta. Ehelyett azonban felajánlotta a tanács az előadás céljára a nyári szinkört. Így az iparosifjak az idén a nyári szinkörben fognak műkedvelő előadást tartani. — Ugyancsak ilyen tartalmu kérvényt intézett a városi tanácshoz *Bihari* Ákos színész is, egy klasszikus előadás megtartása iránt. A tanács a kérvényt a fenti indokolással elutasította.

* **Belefult a gabonába.** Moskovits Adolf és fia Várház-utcai szeszgyár telepén Duka János gyári munkást a terményraktárba tegnap reggel halva találták. A helyszínrre kiment dr *Berkovits* René f. orvos, Réz Bertalan alkapitány, és Bott György detektív, akik megállapították, hogy Duka János a terményraktárban körülbelül 1 méter magasságban elterített gabonába fuladt. Duka János megbízható munkása volt a gyárnak, aki a terményraktárba is felügyelt, s ő szokta naponként este 6 és 8 óra között a raktárban elhelyezett árpát megforgatni. Orvosi vizsgálat és a kikérdezett tanuk előadása szerint Duka János epilepsziában szenvedett. Tegnap este egy ilyen roham jött a szerencsétlen emberre, aki forgatás közben görcs következtében arca esett és a gabonába megfuladt. A kir. ügyészség a temetés engedélyezését megadta.

Uj üzlet! Uj üzlet!

GÁL FERENCZ

diszmnü, játék és sport áruháza

a legtisztább hangu gramofonok és
lemezek gyári raktára

Nagyváradi, Rákóczi-ut Bazar épület.

Uj üzlet! Uj üzlet!

* **Pusztító jégeső Székelyhídon.** Tegnap délután vészterhes felhők vonultak el Székelyhid felett, s ott oly pusztítást végeztek, hogy a nagy bortermő vidék két legszebb reményekkel kecsegtető szőlőhegyét teljesen tönkre tették. A pusztítás óriási záporral kezdődött, melyet 10 percig tartó jégeső követett. A jég oly sűrű és nagyszemű volt, hogy a nagy és kis-hegyek szőlőtermését teljesen leverte. A jégeső borsó nagyságú volt, de nem volt ritka a galambtojás nagyságú sem. A pusztítás a tengeriben is nagy károkat tett.

* **Luczenbacher Pál meghalt.** Tegnap délelőtt szobi kastélyában hosszas betegeskedés után meghalt Luczenbacher Pál, számos nagy ipari és kereskedelmi vállalat vezetője. Luczenbacher 69 éves volt. Temetése holnap délután lesz Szobon. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja, köztük a gróf Teleki, Jálics és Fáy családok.

* **Kamarai titkárok gyűlése.** Az országos kereskedelmi és iparkamarának titkárai szeptember hó első felében Kassára mennek, hogy megbeszéljék a kisipari állami gépselejtezés reformját. Az ország több részében emelkedtek hangok a tervezet ellen, addig azonban, amíg azt közelebbről nem ismerik, véleményét róla nem mondhatnak. Az eddig elhangzott felszólalásoknak inkább az volt a céljuk, hogy a kormány tudomására hozzák, hogy a reformok a kisiparosság kárára való esetleges keresztülvitelét már most sem helyeslik. Az értekezletet a kassai kamara épületében tartják meg.

Szíves tudomására hozzuk, hogy Nagyváradon (Nagy Sándor-utca 2. szám alatt) egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő amerikai férfi szabó üzletet nyitottunk. Amennyiben alkalmunk volt az első amerikai szabászati akadémián nyert kitüntető oklevelet megnyerni a modern szabászat minden legújabb vívmányaiból. Pontos kiszolgálásért keszkesdük. Szíves pártfogását kérve tisztelettel:

HÁBER ÉS TÁRSA,
amerikai férfiszabók
Nagyvárad.

344

* **A cséplés áldozata.** Körülbelül egy héttel ezelőtt súlyos baleset érte Papp Lajos szerepi parasztagdát. Szekerével búzát szállított a mezőre csépléshez, de mikor a cséplőgéphez közel ért, a gép búzásától a lovak megijedtek és örült vágatással rohantak a tarrón keresztül. A parasztember a lovak közé esett, keresztülment rajta a szekér és eszméletlen állapotban maradt a földön. A súlyosan sérült embert családjá ápolta idáig odabaza, míg végre tegnap meghalt. Az ügyesség megállapította, hogy bűntény nem forog fenn és így kiadta a temetési engedélyt.

* **Rendőri krónika.** Kelsei Arthibálné nyelvmesternő fejelentést tett Boiba Lujza cselédleány ellen, hogy tőle Patak-utcai lakásáról több darab ruhaneműt ellopott. A rendőrség Bolba Lujza ellen az eljárás folyamatba tette. — Semeczky Mátyásné panaszt emelt, hogy Szent Jeromos-utcán épülő házuknál a kamarába elhelyezett sárga, bárany-bőrrel bélelt szubáját ismeretlen tettes ellopta. A rendőrség az eljárást folyamatba tette. — A nyíregyházi rendőrség értesítése szerint ismeretlen tettes az oitani róm. kath. templomba álkuics segélyével behatolt s onnan 40—50 korona körüli aprópénzt ellopott. Ugyancsak Nyíregyházán törtek be ismeretlen tettesek Kovács András vaskereskedő üzletébe, ahonnan 150 korona ezüst pénz, körülbelül 100 korona aranypénzt, és 130 korona papírpénzt elvittek. A rendőrség a megkeresés folytán nyomozza a betörőt.

* **Borsalino, Pichler és angol kalap** nyári újdonságok **REICHARD ÁRUHÁZABA** megérkeztek, hol legelegásabb budapesti és amerikai cipők kaphatók. 40

x **A Lloyd kávéház** kényelmes nyári helyiségében július hó 27., 28., 29. és 30. án a következő pompás mozgófényképek lesznek bemutatva: 1. Jön a medve. 2. Ellenség. 3. A tüzhely. 4. Kis koldus leány. 5. Kettő közül a harmadik. 6. Kávetermelés Amerikában. 7. Áprilisi tréfa. 8. Helgoland. Belépti díj nincs, kezdete este 9 órakor. Kitűnő italokról és étellekről gondoskodva van. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri *Hartstein és Örlei* kávéház tulajdonosok.

Gyermekjátékok, diszmiáruk, sport-cikkek, szerpentin, konfetti, ajándék és tombola tárgyak, a legújabb hangú gramofonok és lemezek gyári raktára. A legolcsóbb árban szerezhetők be

Gál Ferencz

diszmiáru kereskedésében, Nagyvárad, Rákóczi-ut Bazar épület.

x **Olvasza el kérem!** Ha érdekli, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű Wolframégit és ami a régiakkal szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki *nem akar* nagy világitást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam, ezen *Wolfram égő* 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szívesen szolgálok felvilágosítással. 44

x **Uj fogtechnikai laboratórium.** 25 évi gyakorlat a fogtechnika minden ágában! 12 évig Nagyváradon működtem Heiman fogorvosnál mint fogtechnikus. Elvállalok minden munkát arany vagy kaucsukban, szájpadrás nélkül, izléses és szolid kivitelben, olcsó árak mellett. Kérve a n. é. közönség támogatását, vagyok tisztelettel *Wendelburg Miksa* fogtechnikus Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11. szám. 75

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtökön: Repülőgép. Uj énekes bohózat. Pénteken: Luxemburg grófja. (Dési Alfréd bucsuja.)

Szombaton: Buridán számar. (Simkó Gizi bucsufellépte.)

Vasárnap: d. u. Liliom, ese Tatárjárás (Hajnal György bucsufellépte.)

Hétfőn: Pálinka. (Népdrama, Bihari Ákos vendégfelléptével. Utolsó előadás, a karszemélyzet jutalomjátéka.)

TÁVIRATOK.

A trónörökös a német hadgyakorlatokon.

Bécs, jul. 27. Mint már hire járt, Ferenc Ferdinánd trónörökös tényleg részt fog venni a német hadsereg szárazföldi hadgyakorlatain. Újabb értesülés szerint a német császár most meghívta a trónörökösöt a német flotta gyakorlataira is. Hir szerint Ferenc Ferdinánd már el is fogadta a meghívást. Azt a hírt, hogy a trónörökös részt vesz az osztrák-magyar flotta hadgyakorlatain, nem erősítik meg, mert ezeket a gyakorlatokat nem lehet beilleszteni a főherceg utiprogrammjába.

Junga Sebő szabadlábban.

Székesfehérvár, július 27. Junga Sebő százados ma ideiglenesen szabadlábba helyezték. A százados elhagyta a fogházat és jelentkezett a térparancsnokságnál.

Kolera az orosz fővárosban.

Pétervár, július 27. Rémitősen terjed a kolera. Tegnap ismét ötvennyolcan betegedtek meg és tizenhárman meghaltak. Ezidőszerint összesen 280 kolera-beteg van a fővárosban. A skarlátos gyermekek fertőző kórházában tegnap kitört a kolera.

Uj magyar repülőgép.

Békéscsaba, jul. 27. Nagy közönség előtt mutatta ma be Ős Lajos bankhivatalnok új rendszerű csavaros repülőgépét. A gép helyből emelkedett a levegőbe nekifutás nélkül és több métert repült. A gép súlya 300 kilogramm.

Görög-török háború előtt.

Athén, július 27. Mindinkább fogy a remény arra, hogy a békét a keleten fenntarthatják. Az athéni török követ megérkezett Konstantinápolyba és tüzetesen informálta a török minisztertanácsot a görög kormány szándékairól és Görögország katonai készülődéséről. Ezek a közlések egyáltalán nem enyhítették a hangulatot Konstantinápolyban, hol a krétai kérdést nem tekintik elintézettnak. Nagy fel-tűnést kelt Dragomis miniszterelnöknek az a nyilatkozata is, hogy Görögország politikája békés ugyan, de számolni kell a háború eshetőségével is, mert Görögország nem hajlandó jogait feladni, hanem azokat erélyesen megfogja védelmezni. Hogy mennyire háborús a hangulat, kitűnik abból is, hogy a török kormány a határállomásokat Görögország felé jelentékenyen megerősítette.

Forradalom Kuba szigetén.

London, július 27. Ma érkezett new-yorki kábeltáviratok hírül hozzák, hogy Kuba szigetén nagy a veszedelem és a forradalom lángra lobbant. A lázadók vezére Miniet tábornok, ugyanaz, a ki a legutolsó forradalmat szervezte Spanyolország ellen. A néger benszüllöttek az utolsó szál emberig a forradalmárok táborában vannak. Fegyvereik a legújabb rendszerűek és löszrel bőven rendelkeznek. Az államkormány Havanából jelentékeny haderőt küldött Santiago de Cubába, a mely a forradalmárok főfészke.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradai heti-vásár.

A nagyváradai piacon 1910. évi július hó 25-ik napján tartott vásárban eladott termények és élelmi szereknek árjegyzéke.

Tiszta buza 1-ső 1840, 2-dik 18.— Kétszeres 1-ső 16.—, 2-ik 14.— Rozs 1-ső 1240, 2-ik 12.— Árpa 1-ső 12.—, 2-ik 11:60. Zab 1-ső 13:60, 2-ik 13:40. Tengeri 1-ső 12:80, 2-ik 12:40 Borsó 52.— Lencse 40.— Bab 20.— Köleskása 32.— Burgonya 7.— 100 kiló lángliszt 36.—. Zsemlyeliszt 35:40. Fehér-

kenyérliszt 34.80. Barnakenyérliszt 33.— Széna fuvarral 6.80 Szalma fuvarral 3.— Szalonna sózott 200.— Zsup-szalma —20 Alom-szalma —10. 1 köbméter bükkfa 7.50 Tölgyfa —.— Cserfa 8.50 1 kiló marhahus I. o. 1.28, II. o. 1.20, III. o. 1.12 1 liter ó-bor 1.— 1 liter újbor —72. 1 liter pálinka —72, 1 liter szilvápálinka 1.70, 1 liter szesz 2— 1 mm. kőszó 21.80. 1 mm nyers faggyú 80.— 1 mm. olvasztott faggyú 100.— 1 mm. szappan 52.— 1 mm. birka gyapju —.— 1 mm. magyar gyapju —.— 1 hltr. ó-bor 60.— 1 hltr. újbor —.— 1 mm. mész 3.60. 1 mm. kemény faszén 6.— 1 mm. puha faszén 4.— 1 hltr. kendermag —.— 1 hltr. köles —.— 1 hltr. repce —.— 1 hltr. dió —.— 1 hltr. mogyoró —.— 1 hltr. aszalt szilva —.— 1 kg. savanyu káposzta —.— 1 kg. szalonna nyers 1.80. 1 kg. sertéshus 1.72. 1 kg. juhhus —88. 1 kg. vereshagyma —16. 1 kg. foghagyma —40. 1 kg. bors 2.40. 1 kg. paprika 3.50. 1 kg. barna kenyér —24 1 liter kőolaj —40.

Forgalmi kimutatás 1910 évi július hó 25 ról. Tiszta buza körülbelül 1000 hltr. Kétszeres buza 600 hltr. Rozs 200 hltr. Árpa 300 hltr. Zab 200 hltr. Tengeri 100 hltr. Burgonya 200 hltr.

Lábas jóságok: Hizott sertés mintegy 25 drb. Félhizott 50 drb. 2 évestől feljebb 150 drb. 1 évestől 2 évesig 170 drb. Süldő 180 drb. Malac 120 drb. Vágó marha 50 drb. Jármos ökör 700 drb. Fejős tehén 470 drb. Borju 89 darab. Bivaly 18 drb. Juh és kecske 76 drb. Ló 692 drb.

Marha-ártablázat. 1910 évi július hó 25 ról. 1 pár I-ső rendű jármos ökör 700—1100 korona. 1 pár II-od rendű jármos ökör 600—900 korona. 1 pár III-ad rendű jármos ökör 500—660 korona. 1 pár fejős tehén 160—400 korona. 1 drb vágó ökör 420—500 korona. 1 drb vágó tehén 340—480 korona. 1 drb veres borju 60—80 korona. 1 drb fél éves borju 80—100 korona. 1 drb éves borju 100—140 korona. 1 drb két éves borju 120—220 korona. 1 drb hizott sertés élve kilogramonként 1.52 korona. 1 pár fél éves sertés 90—120 korona. 1 pár egy éves sertés 120—130 korona. 1 pár két éves sertés 140—150 korona. 1 drb igaz ló 200—400 korona. 1 pár ökörbőr 60—100 korona. 1 pár tehénbőr 50—80 korona. 1 pár borjubőr 20—30 korona. 1 pár lóbőr 20—40 korona.

Budapesti fözszetudósítások.

Budapest, július 27.

A gabonatözsde.

50 kilogramonként.

Buza októberre — — —	9.50
Rozs októberre — — —	7.13
Zab októberre — — —	7.21
Tengeri júliusra — — —	5.66

Irányzat: Lanyha. Készárú 30—40 fillérrel olcsóbb.

Értéktözsde.

Magyar hitel — — —	848.—
Osztrák hitel — — —	668.—
4%-os koronajáradék — — —	92.10
Államvasút — — —	738.—
Jelzálogbank — — —	487.—
Leszámlító bank — — —	—
Hazai Bank — — —	315.—
Kereskedelmi részv. — — —	746.—
Rimamurányi — — —	387.—
Salgótarjáni — — —	636.—
Közuti vasút — — —	724.—
Városi villamos — — —	376.—
Adria — — —	522.—

Irányzat: Szilárd. Magyar, Jelzálog- és Hazai Bank emelkedtek.

NYILTTÉR.

BUTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u.7.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 13
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 48
Püspökfürdő ér.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	10 50	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad ér.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő ér.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 13
Fontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad ér.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.
** Csak ünnep- és vasárnapokon szeptember 15-ig közlekedik.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

(Folytatás.)

77

— Értem, — mondá. — Az a istokrata megörözte a szívét és mi lett a marquis-val?
— Nyugodtan halt meg az ágyában. Pap, jegyző, orvos, mind pontos volt, akár az óra. S nem tört el a véső, mely sirkövére véste a házagságokat. Csak valamivel tovább élt volna, csak mostanig! Halvágó késemmel metszettem volna fel a torkát s televettem volna a számat vérével. Elég! Elmondiam törénetemet. Elto-gyott a lélegzetem — adjon egy kis pálinkát — csak egy kortyonyit. Engedelmet, madame, most jobban érzem magamat. És most kész vagyok a kegyed ügyét megballagatni.

A Wolverine összeborzadt. Ugy érezte magát, mint egy vadállatszelidítő valamely válsá-gos pillanat után, mely alatt egy idegének resz-

ketése, egy szempillájának remegése fölbillent-hette volna az erő mérlegét és egy másodperc-alatt megsemmisíthette volna az ész uralmát a vadállati erő fölött. De ezek voltak az eszkö-zök, melyekkel neki munkálkodnia kellett s azokat lehetőleg föl keile használnia. Az ő éri-útese nem volt ügyetlen, s az élesség, mely e szerszámokat oly veszélyessé teendette egy kontár kezében, vala éppen legbecesebb tulaj-donságuk az ő szemében.

Hideg, szilárd kézzel félre tette a palackot s a poharakat, hogy Vereskonty mámi nem érthette el azokat. Aztán kérte őt, hogy üljön le, magának is egy széket vett, s nyugodt ki-mért hangján, minővel az időjárásról, vagy egy ruha díszítéséről szokás beszélni, elkezdé elő-adni az ügyet, mely őt ide hozta, a halásus negyed szívébe.

XVIII. FEJEZET.

A nagy házagság.

— Nem kell emlékeztetnem önt, mámi, hogy a Jakobinusoknál egy összejövetel volt a mult héten, és hogy mindnyájan egyetértéink abban, hogy a forradalom lassan mozog, olyan lassan mintha végkép meg akarna állni. Önök mindenről jól értesülve vannak itt, önök hon-leányok. Mi nem csinálunk semmiből titkot önök előtt: megbizunk magukban, elmondunk maguknak mindent ami történik s kegyed maga is ugyanerre a következtetésre jutott.

— Éppen azt mondám én is! kiáltott fel Vereskonty mámi. A dolog úgy néz ki, mintha az evező mellett elaludtunk volna s várnök, hogy a hal magától a hálóba uszszék. Hiszen, ma sem vagyunk közelebb Vereseleshez, mint egy hónap előtt s a pék? ő nrncs ám még Párisben. Mi csak tréfálunk. Már rég gon-doltam ezt s kezdem unni a dolgot. Hadd mozogjon! Ez az én jelszavam. Ezen fordul meg a világ. Bocsánat, Figyelemmel hallgatók, csak beszéljen.

— Van egy reakció, mámi, láttam előre közeledni, egy oly áradat, melyet, ha meg nem fordítunk, elég erős lehet, hogy mindnyájuu-kat vízbe fulasszon. Én nem akarok bele-fulni. Ellenkezőleg, remélem, hogy a dagály tetején legfelül fogok uszni! A nép le van nyugóztatva, kijátszva, megcsalva! A mi fel-adatunk, az ön és az enyém r néhány más pátriótáé, mindeneiket jól elintézni.

— Hogyan? A népnek mindig igaza van, ezt tanítják nekünk s ezt tanítjuk mi, de néha mégis különös eszméket kap fel. Olyan az, mint a Szajna habjai. Csak egy kis elhajtas kell neki s átcsap az ellenkező oldalra, hogy a legközelebbi fordulónál ismét visszaverődjék, de mégis mindig lefelé megy a tengerbe. Csak a minap volt, hogy az osztrák asszonyt olyan lármával vagy eljenzéssel hozták az operába, miatha kegyed vagy én lettem volna a he-lyelő! A mi asszonyaink közül néhányan, itt ebben a városzészben, esküdböznék, hogy ő utóvégre sem olyan rossz nő.

— Hát hogy lehetne még rosszabb?

(Folyt. köv.)

Dr. VUOSKIOS GYULA.

Dr. Konrád Béla
orvos a Teleky-
ntezza 6-dik szám
alá (a Városháza-
val szembe) saját
házába költözött.

Biztos, gyors, ártalmatlan határos szépitőszert egyedül a Lédig-féle alabastrom arc-crème 1 tégely 1 korona, alabastrom szappan 1 drb 80 fillér. Kiválóan alka mas szeplő, májfolt és arcfehérítésre.

o o Egyedüli raktár a készítőnél o o
LÉDIG ÁRPÁD arany kereszt gyógyszer-tára,
 Nagyváradi, Szt. László-tér (Városháza mellett.)
 216

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen
Kecskeméthy István

„NEMZETI“ kerthelyiségébe,

hol üdülést, kellemes szórakozást,
 ingyen, kitűnő italokat
 és izletes ételeket

olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne menjen egyedül, hanem családjával és barátaival, hogy a kellemes szórakozást megoszthassa velök.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás. Társas ebédek, vacsorák és abonensek polgári árban lesznek kiszolgálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a NEMZETI szálloda, vendéglő és kávéház bérloje.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946.

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalok karhan tartásokat légszesz villany házi esengőket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgállok. Telefon hívásokra személyesen megjelenek.

Kiváló tisztelettel 46

Benedek Ferencz

2—3 középiskolát végzett fiu

nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda
 R.-T.-nál.

Hirdetések felvétetnek e lap kiadóhivatalában.

Állami felügyelet alatt álló

Nagyváradi Középiskolai Internátus

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi és polgári iskolai tanulók részére Egyenkinti tanítás nevelőtanárok vezetése és ellenőrzése mellett.

Szigoru korrepetálás és naponkénti hallgatás a feladott leckékből.

Az ellátás, tan- és nevelés díja egy tanévre 800 korona.

Az intézet a város legegészségesebb helyén fekszik közel a tanintézethez. — Izraelita növendékek kívánatra szigoruan rituális ellátásban is részesülnek. — Bő tájékoztatást kívánatra küld az intézet tulajdonosa és igazgatója, kivel értekezni lehet naponként 9—12-ig.

Nagyváradi, június hó 18.

356

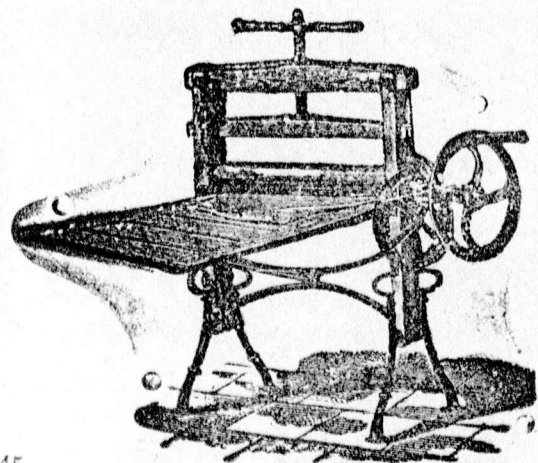
Dénes Pál,

Tisza Kálmán-tér 9. sz.

intézettulajdonos és igazgató.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Kézi hajtásu „Jégkészítő-gép“ — **NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.** — állandó működésben. Megtekinthető az üzletben.

Jégszekrények legujabb szerkezettel.

FAGYLALT-GÉPEK.

Kerti vasbutorok.

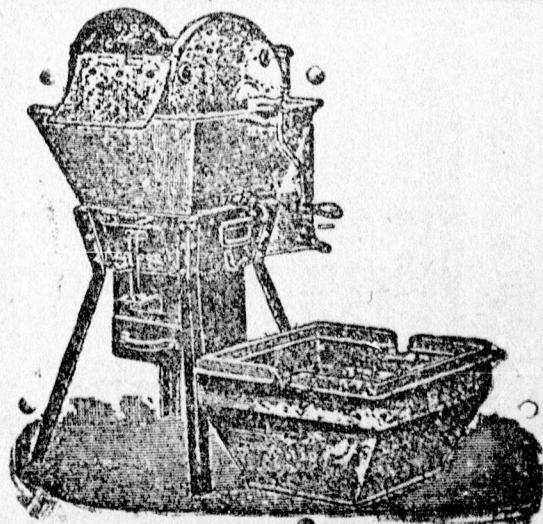
GUMMI CSÖVEK.

John-féle mosó- mángorló- és

facsaró-gépek.

Árjegyzék kívánatra ingyen

és bérmentve.

Moskovits Farkas és Tsa
cipő- és csizmagyár
részvénytársaság Nagyvárad.

I. Fiók:
Gyár-épület, Kossuth-utca 5. sz.
II. Fiók:
Rákóczi-ut, Bazar-épület.

Ajánlja helybeli gyárt-
mányait a legjobb anyag-
ból és legszebb kiví-
telben szabott gyári
:: árak mellett. ::

Van szerencsém a nagyérdemű közön-
ség szives tudomására hozni, hogy a
Rákóczi-uti Orsolya-zárda alatt új
üveg, porcellán és konyhafelszerelési,
kínai-ezüst, alpakka-áru és lámpa-
raktárt nyitottam.

Mely árukat óriási választékban s
igen előnyös áron hocsájtom a n.
é. közönség rendelkezésére.

**Elvállalok e szakmába vágó épü-
letüvegezést és képeretkezést. Kész
ablakokban nagy raktárt tartok.**

A nagyérdemű közönség szives párt-
fogását kérem. Tisztelettel

Hant Jenőné.

TÁTRAI ÉS TÁRSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos
munkákat, vízvezeték és csator-
názási munkákat, gyárak teljes
berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és
ekéket, magánjárókat és cement-
ipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavító
műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40
gyertyás **W o l f r a m** lámpa darabja 3.60 kor.
100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kártell áron alul.

Mindezenmű **izzólámpa különlegességek, fény-
ké p é s z - l á m p á k** ugyancsak legolcsóbb
áron kaphatók.

Csillárok,

ivlám pá k

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
célra épített nagy

csillár-raktárunkat
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, hővit' sét, átalakítá-
sát, javítását, ivlám pá k kezelését, hozzávaló szénpálcák száll-
lítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával
művészikivitelben szájpaddás
nélkül is készít **kitünő hir-
nevü**

Fogműtermében

Özv. **Dr. Deákné**

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.
(Fekete Sással szemben).

„ANNA“-bál a Félix-fürdőben.

Szombaton, július hó 30-án

ANNA-bál

lesz a Félix-fürdőben **Egri Balog Gábor** zenekarának
közreműködése mellett.

Kiváló tisztelettel:

Komzsik Alajos,

fürdő bérlő.